

Nederlandse
Jenaplan
Vereniging

Participatie NJPV in Lectoraat Vernieuwingsonderwijs

Het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs heeft zich, op basis van diepgaand praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, de afgelopen vier jaar toegelegd op het ontwikkelen van een kennisbasis voor de daltononderwijspraktijk, teneinde doelmatig onderwijs op leerling-, leraar- en schoolniveau te kunnen realiseren. De beschikbare kennis wordt op verschillende manieren ingezet en toegepast in de onderwijspraktijk. Zo zijn er inmiddels zeven boeken gepubliceerd en verschijnen er geregeld artikelen van het lectoraat in de diverse vakbladen zoals DaltonVisie en Didaktief en op www.daltononderzoek.nl

Verder worden er bijeenkomsten, lezingen en workshops georganiseerd waarin op interactieve wijze met professionals uit de onderwijspraktijk wordt gewerkt aan manieren om de kennisbasis verder te concretiseren.

Het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs (gekoppeld aan Saxion Deventer) hanteert bij het uitvoeren van onderzoek vier onderzoekslijnen, te weten:

- Onderwijseffectiviteit vernieuwingsonderwijs op de lange termijn.
- Professionele ontwikkeling van leraren in het vernieuwingsonderwijs.
- Brede vorming als voorbereiding op de toekomst en leeropbrengsten.
- Stimuleren van zelfgestuurd leren in het vernieuwingsonderwijs.

Waarden NJPV

Voor de NJPV is het van belang om met een kritische, open blik naar de eigen conceptuele ontwikkeling te kijken en te anticiperen op externe ontwikkelingen. Daarnaast wil zij aannames binnen het eigen conceptuele denken zo veel mogelijk onderbouwd zien. Onderzoek is daarbij een belangrijk middel.

Vanuit historisch perspectief is het dan een logische stap om een link te leggen met wetenschappelijk onderzoek. Zo kreeg Petersen naast het gewoon hoogleraarschap in de opvoedingswetenschap, de leiding over het pedagogisch seminarie en de universitaire oefenschool te Jena en verwierf hij het recht daar nieuwe onderwijsvormen te beproeven. Aan die universiteitsschool ontwikkelde Petersen het school- en onderwijsconcept dat we nu met 'Jenaplan' aanduiden.

De studie- en onderzoeksfunctie is in Nederland met name uitgeoefend door de studiesecretaris Kees Both.

Basisprincipe algemeen

De onderzoeksfunctie heeft een duidelijke link met de volgende basisprincipes:

In de school worden verandering en verbeteringen gezien als een continu, niet eindigend proces, gestuurd door een consequente wisselwerking tussen doen en denken.

Doelen-opbrengstverwachting

In de lectoraatsperiode tot 2021 wordt voortgebouwd op de resultaten die de afgelopen vier jaar zijn gerealiseerd binnen het lectoraat Dalton. De opgeleverde kennisbasis wordt beschikbaar gemaakt voor alle vernieuwingsscholen, op dit moment Freinet, Jenaplan.

Daarnaast wil het lectoraat praktijkonderzoek doen rondom thema's die voor alle vernieuwingsbewegingen interessant zijn. Enkele voorbeelden van thema's die in het onderzoek kunnen worden opgepakt, zijn: brede vorming als voorbereiding op de toekomst en leeropbrengsten, stimuleren van zelfgestuurd leren (zoals 21st skills), onderwijseffectiviteit van het vernieuwingsonderwijs op de langere termijn, samenwerkend leren, burgerschapsvorming en professionele ontwikkeling van leraren.

Relatie jenaplanconcept

Brede vorming

Jenaplanonderwijs gaat uit van een breed curriculum.

Doel voor het jenaplanconcept is met name zicht te krijgen op wat precies onder brede vorming wordt verstaan en hoe we dat in de praktijk terugzien in de ontwikkeling van kinderen.

Link basisprincipes en jenaplankernkwaliteiten

Basisprincipes

Elk individu wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken. In de school wordt de leerstof zowel ontleend aan de leef-en belevingswereld van de kinderen als aan het cultuurgood dat in de maatschappij als belangrijk wordt beschouwd voor de ontwikkeling van persoon en samenleving.

Zelfgestuurd leren

Vanuit het jenaplanconcept willen we de participatiekracht van kinderen en leerkrachten in het onderwijs verhogen aan de hand van de jenaplanessenties. Door zelf de jenaplanessenties te beleven en de samenhang te ervaren, ontwikkelen de stamgroepleiders inzicht in het bijpassende persoonlijk meesterschap, inzicht in hoe de kinderen de jenaplanessenties te laten ervaren en welke vormen daarbij passen. Daarbij kijken we steeds wat voor kinderen relevant is, wat zij willen leren en hoe zij invloed hebben op hun ontwikkeling.

Doel is binnen het jenaplanconcept een integrale methodiek te ontwikkelen, waarbij het bevorderen van de participatiekracht centraal staat.

In de school worden zelfstandig spelen en leren afgewisseld en aangevuld door gestuurd en begeleid leren. Dit laatste is expliciet gericht op niveauverhoging. In dit alles speelt het initiatief van de kinderen een belangrijke rol. Kinderen leren kwaliteiten/uitdagingen te benoemen en in te zetten, zodanig dat zij zich competent kunnen voelen. Kinderen leren zelf verantwoordelijkheid te dragen voor wat zij willen en moeten leren, wanneer zij uitleg nodig hebben en hoe zij een plan moeten maken.

Jenaplanessenties

Ondernemen, plannen, respecteren, zorgen, samenwerken, creëren, communiceren, presenteren, reflecteren en verantwoorden.

Onderwijseffectiviteit

De jenaplanessenties zou als meerwaarde van het jenaplanonderwijs kunnen worden zien. Willen is een, maar bereiken is ingewikkelder.

Doel voor het jenaplanconcept is zicht te krijgen op hetgeen de leerkracht ten aanzien van basishouding, de basisdidactiek en de basisorganisatie in huis moet hebben om de jenaplanessenties tot een realiteit te maken.

Samenwerkend leren

Het samenwerkend leren vormt een rode draad binnen het werken in een stamgroep: werken met tafelgroepen en andere groeperingsvormen.

Doel binnen het jenaplanconcept is het werken aan voorwaarden om het samenwerkend leren kwalitatief te beïnvloeden.

Link basisprincipes, jenaplankernkwaliteiten en jenaplanessenties

Basisprincipes

In de school vindt overwegend heterogene groepering van kinderen plaats, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau, om het leren van en zorgen voor elkaar te stimuleren.

Jenaplankernkwaliteiten

Kinderen ontwikkelen zich in een leeftijd heterogene stamgroep. Kinderen leren samenwerken, hulp geven en ontvangen aan andere kinderen en daarover te reflecteren/communiceren. Kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen en mee te beslissen over het harmonieus samenleven in de stamgroep en school, opdat iedereen tot zijn recht komt en welbevinden kan ervaren.

Jenaplanessenties

Ondernemen, plannen, respecteren, zorgen, samenwerken, creëren, communiceren, presenteren, reflecteren en verantwoorden

Burgerschapsvorming

De aanpak binnen het jenaplanconcept is erop gericht om kinderen zich tot goed geïnformeerde, betrokken en actieve jonge wereldburgers te laten ontwikkelen. In het kader van onderzoek behoeft dit aspect hier geen verdere aandacht.

Professionele ontwikkeling

Dit jaar heeft de jenaplanopleiding de formele status post HBO verkregen.

Ook dit aspect behoeft in het kader van onderzoek op dit moment geen verdere aandacht.

Volgorde belangrijkheid/prioriteit NJPV participatie onderzoek

Onderwijseffectiviteit

Zelfgestuurd leren

Brede vorming

Samenwerkend leren

Bijdrage aan statutaire doelen NJPV

Participatie aan het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs draagt bij aan de het statutaire NJPV doel: de **uitgangspunten** van het **jenaplan-concept** te **verbreiden**, te **actualiseren** en in de praktijk te **optimaliseren**.